

FERRAN AGULLÓ

PADRI DE LA COSTA BRAVA

per E. CORRAL I COLL DEL RAM.

(Continuació)

La solució era allí mateix, entre els reunits. El patrici Matheu, de cara a la història i agafant-s'ho pel costat que no crema, és a dir, com un més dels negocis, a l'inrevés que solien ser les seves edicions, es va comprometre solemnement a llançar un llibre commemoratiu de la felicitat troballa. La tirada seria reducidíssima —dos exemplars per a cada collista—, el text consistiria, essencialment, en els elogis que, en vers o en prosa, dedicarien els reunits a les cireres, i el llibre seria d'ofrena, o sigui gratuït per a tots els seus destinataris.

El llibre, amb el nom "Cireres", vegé la llum el juny d'aquell mateix 1924, amb els corresponents elogis al vermell i saborós fruit, per part dels components de la Colla. A la pàgina 26 hi va el que correspon a Ferran Agulló que consta de 65 versos, duu per títol "Cançó de la cirera" i comença així:

"A pomells, penjam-pengim,
les cireres són galanes.
Les bressola l'oratjol,
replicant unes ab altres
y'ls pardails engelosits
d'un tros lluny piulen debades".

Si el lector tenia ja només que sigui unes elementals referències de Francesc Matheu, ja sap que les seves edicions constitueixen avui un veritable tresor de la nostra literatura renaixentista i que tan sols pel fet d'haver donat als catalans aquells "Quaderns de Lectura Popular" que es venien al preu de deu cèntims exemplar (ni que es tractés de deu cèntims d'aquell temps, era un preu irrisori) ja mereixeria el monument que té emplaçat a la nostra Diagonal i un de més gros encara.

Amb la sola excepció d'uns quants que, amb la seva negativa a ésser inclosos a la col·lecció, pretenien inútilment demostrar una superioritat inexistente, a base d'aquells quaderns, amb currículum vitae complet i fotografia compresa de cada autor, hom pot conèixer tota la gamma dels poetes, prosistes, historiadors i comediògrafs amb què comptava Catalunya durant un llarg període que podríem qualificar de formatiu i per tant, interessantíssim. Gràcies a aquests quaderns hem pogut conèixer alguns escriptors i poetes que ho eren més per patriotisme que per vertadera vocació literària i que pot dir-se que han passat modestament, obscurament, a la posteritat; però

també, uns altres que s'han revelat ben dignes de figurar en tota antologia que tingui cara i ulls i que, sense els "Quaderns", haurien restat inèdits per sempre més, i ja no comptem els que han esdevingut cèlebres...

Sabem, doncs, quin era el tarannà d'en Matheu i les possibilitats al seu abast, l'edició d'un altre llibre, commemoratiu de no importa què, havia de seguir a "Cireres" —com ja s'ho maliciava el lector.

"Llevant de taula" fou el títol del llibre següent, sortit a la llum a l'any just del primer. Un any després, o sigui pel juny del 1926, sortia "Escornalbou", commemorant la visita feta per la Colla al castell que a Escornalbou havia comprat Eduard Toda, amb la finalitat primordial, segons afirma ell, "de posar en ordre els 25.000 volums que m'esperen (a Escornalbou) i acabar els llibres mig fets (...) o sien les Notes d'Itàlia, la vida d'Ali-Bey... "com a cas curios diguem que en carta dirigida als de la Colla i per a animar-los a visitar el castell, afirmava que allí dalt podrien gaudir de "bons aires, poca gent i res de Normes". Eduard Toda, diplomàtic de carrera i fill de Reus, exercí i residí als països més llunyans i exòtics que hom pugui imaginar, regalà milers de llibres a les biblioteques de Montserrat, de Poblet, de Reus (era molt amic de l'insigne reusenc Antoni Gaudí) i encara, el 1926, l'any de l'excursió de la Colla, els 25.000 volums d'Escornalbou, s'havien multiplicat fins a 60.000... Una vida, la seva, realment fabulosa. No obstant, quan, essent a Barcelona es reunia amb els amics de la Colla, la seva dèria no era pas de parlar dels seus viatges, de les seves aventures, sinó de la seva afeció, per altra banda molt estesa entre la gent del seu ram: el col·leccionisme vist des de tots els angles imaginables. Les peces que posseïa tenien un valor global quasi inimaginable.

L'any 1927 la Colla efectuà una excursió a Tossa. El pretext era fer honor a la invitació de Manuel Vilà a visitar la seva torre i el resultat fou l'aparició del quart llibre de la Colla, titulat "Tossa". El novembre del mateix any, i commemorant el vint-i-cinquè aniversari de la restauració del monestir, els components de la Colla, acompanyats de moltes d'altres personalitats, pujaren a Sant Martí del Canigó i el resultat fou un nou llibre: "Sant Martí de Canigó".

XVIII VÍCTOR CATALÀ

Pel maig del 1928, la Colla organitzà una excursió, que aquesta vegada seria de més durada que l'acostumat —del 19 al 29—, consistent "a refer l'itinerari de Mireio". El llibre resultant, que sortiria el mateix maig, duia per títol "Provença".

En aquests cinc darrers volums no hi va cap col·laboració literària d'Agulló. No tenim constància de cap raó específica que expliqui aquesta absència, però és presumible que fos influïda per l'estat precari de la seva salut, ja que a partir del 1924, poc abans de ser-li estrenada "La farola" al Novetats, en què morí la seva filla Maria, sembla que inclús físicament s'operà en ell un canvi, constatable pels qui el tractaven assíduament, a simple vista.

Però ja tornem a veure el nom

d'Agulló en el volum que sortí a la llum per l'abril del 1929. El seu títol és "La casa nova". Aquesta casa nova que varen visitar els de la Colla, tenia un nom: "La Coma" i l'amfitrió, i per tant propietari, era Alexandre Font, un narrador de costums que es vantava, hem de creure que amb raó, de conèixer Barcelona pam a pam. L'aportació poètica de Ferran Agulló amb la dedicatòria **A Alexandre Font, davant de "La Coma"** (44 versos), comença així:

"Com senyora de les vinyes
que la volten verdejant,
vora el bosc de pins que embaumen
l'aire pur del comellar;
unes runes a l'esquerra,
a la dreta el Montserrat,
i a sos peus, incert, l'Anoia,
cantador, entre arbres blancs..."

i, com pot observar-se ja només amb aquests vuit versos, les cèlebres Normes han fet acte de presència en la seva poesia. Ja era hora! Noteu, però, que no ha canviat el seu especial vici de curar la prosòdia amb notòria deixadesa i això fa que encara avui resulti una mica àrida la lectura d'aquests poemes, en veu alta.

Al 1930, no havent-hi cap excursió programada pel maig, la primavera bibliogràfica arribà una mica tard. Potser el fet que el país, políticament, havia començat un període especialment agitat —havia de saltar una síncopa considerable: el cop

"La Colla" efectua una de les visites-excursió de la que, com és habitual, en sortirà el corresponent llibre. Ferran Agulló se'ns mostra de front, les mans a les butxaques del pantalon i al seu darrere, amb la seva barba blanca, mestre Matheu. — (Foto Biblioteca de Catalunya de Barcelona).

d'estat del general Primo de Rivera —justifiqui, per ell tot sol, el retard.

Aquell any es tractava de commemorar el vint-i-cinquè aniversari de l'aparició d'una novel·la que havia quedat, en els annals de la novel·lística catalana, com una de les obres mestres. El seu títol era "Solitud" i el seu autor Víctor Català, pseudònim de Catalina Albert.

El primer contacte de l'escriptora amb el president de la Colla, que ho era també dels Jocs Florals del 1898, Francesc Matheu, va tenir lloc en la festa d'aquests Jocs, en els quals, i firmant amb el seu nom complet, Caterina Albert i Paradís, va obtenir un premi amb el seu poema "El llibre nou". Però com sigui que el premi no va ser recollit per la guanyadora, el "contacte" no va passar de ser simbòlic.

El segon contacte va ser epistolar i demostra que no passava d'aquí, per quant Matheu, en carta particular dirigida a L'Escala, es dirigeix a "...l'escriptor de grapada que deu ser lo mateix que l'any 98 va escriure la poesia de *El Llibre Nou*...". El contacte de debò, és a dir, l'entrevista personal, va tenir lloc a la "Fonda de España", on posava Catalina Albert en una de les seves vinyudes a Barcelona i a la que va desplaçar-se Matheu expressament.

XIX MONSIEUR MARTEL

A una penya literària no pot presentar-se un senyor —conegut o desconegut— i asseure's entre els contentutis tranquil·lament. I en cas que això sigui possible, el que podem assegurar és que no sol ocórrer. Cal, de primer antuvi, un presentador;

Quant a l'excursió d'homenatge, segons Roser Matheu, va anar així:

"...de manera que molt de temps enrere havien decidit dedicar-li l'excursió de primers d'estiu i el llibre que en guardés el record. Ferran Agulló, Fuentes, mossèn Ramon Garriga, Joan Santamària, Lluís Via, Ruiz i Porta i Manuel Vilà, cada un d'ells anava escrivint, en vers o en prosa, el seu treball d'homenatge. I un bon dia de juny arribaren a L'Escala i trucaven a la casa Albert (...). Seguiren en sessió íntima els actes rituals, lectura dels treballs dedicats que feia, per torn, cada un dels autors; més tard, el dinar que es pensaven que oferien a l'escriptora i que ella, gentilmente, els l'oferia. Era la primera vegada que la Colla homenatjava una dama..."

El llibre commemoratiu (el núm. 8 si anessin numerats) es titula "Bodes d'argent" i la poesia d'Agulló és la que obre la marxa. Es titula **En la vinticinquena de tornar a llegir**

"Solitud" i està construïda a base de versos decasil·labs. Comença així:

"Vint-i-cinc anys! Com passa el temps!
Encara vivia, oïdà, plè de il·lusions el cor.
Quin encís el del llibre que suara
ha tornat a mes mans com un tresor!
Llibre de abencs i cims de la natura,
de sols i boires del misteri humà,
poema dels pregons i de l'altura,
idilli ignot de ser de l'estimà."

L'ortografia, no cal remarcar-ho perquè és ben patent, ha fet més aviat un retrocés en el que es refereix a l'acatament a les Normes. Coacció o simplement influència matheuana? Aneu a saber! El que queda clar llegint aquest volum, que correspon, com ja hem dit, al 1930, és que l'exercici d'aquella llibertat ortogràfica, tot i la seva respectabilitat que ens guardarem bé prou de discutir, arriba a causar una certa angúnia. I també queda bastant clar que, temps per temps, la literatura —que també ho és— periodística, com tindrem ocasió de veure més endavant, ens mostra un Agulló més àgil i menys preocupat. Potser, per dir-ho d'alguna manera, més europeu...

Pel nombre del mateix 1930, la Colla efectuà una excursió a Sitges, al xalet "Els Geranis". L'amfitrió i homenatjat a la vegada, era Josep Martel.

però cal també avisar amb temps, no fos que caigués amb mals ulls el presentat, i la cosa acabés en tararí, o sigui que tots plegats se sentissin incòmodes.

(Continuarà)